

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ju.L1@regeringskansliet.se

Stockholm 2023-04-24

Remissvar avseende:

promemorian Digitala bolags- och föreningsstämmor (Ju2023/00484)

Riksförbundet Bostadsrätterna Sverige ekonomisk förening, nedan Bostadsrätterna, är en intresse- och serviceorganisation för bostadsrättsföreningar med cirka 9 500 bostadsrättsföreningar som medlemmar i hela Sverige med sammanlagt cirka 370 000 hushåll. Bostadsrätterna har beretts inkomma med remissvar och vill anföra följande.

Bostadsrätterna tillstyrker förslaget

Bostadsrätterna ser mycket positivt på att permanenta möjligheterna att genomföra bolags- respektive föreningsstämmor helt digitalt och tillstyrker förslaget men med vissa kompletteringar.

Vår uppfattning är att bostadsrättsföreningar under pandemin på ett bra sätt kunde genomföra sina stämmor. Detta mycket tack vare den tidsbegränsade lagstiftningen ”Tillfälliga åtgärder för att underlätta genomförandet av bolags- och föreningsstämmor” (2020:198) som skyndsamt togs fram och senare förlängdes. Den gav bland annat möjligheten att hålla stämmor genom poströstning. Möjligheten med poströstning har enligt vår uppfattning fungerat väl och varit mycket uppskattad av många av våra medlemsföreningar.

Därutöver har möjligheten till poströstning medfört ett ökat deltagande på stämmor. Många bostadsrättsföreningar uppfattar det som mer demokratiskt än digitala stämmor som förutsätter tillgång till samt kunskap om teknisk utrustning. I promemorian föreslås inte möjlighet för bostadsrättsföreningar att genomföra stämmor genom poströstning. Vår uppfattning är att bostadsrättsföreningar ska ges möjlighet att genomföra föreningsstämmor genom poströstning

utan fysisk närvaro, givetvis med ett adekvat minoritetsskydd, under förutsättning att det framgår av föreningens stadgar. På så sätt säkerställs att majoriteten av medlemmarna på demokratisk väg har fattat beslut om möjligheten till poströstning.

Helt digitala stämmor

Bostadsrätterna tillstyrker förslaget att föreningar ska kunna genomföra helt digitala stämmor utan möjlighet till poströstning. För det fall en medlem inte kan närvara finns alltid möjlighet att lämna en fullmakt åt någon inom kretsen av ombud och på så sätt utöva sina demokratiska rättigheter som medlem.

Vi är vidare positiva till att stämma trots avsaknad av stadgestöd får hållas helt digitalt om extraordinära omständigheter kräver det. Detta torde minska behovet av tillfällig lagstiftning av det slag som var gällande under covid-19-pandemin.

Stadgestöd

I promemorian föreslås att en förutsättning för att kunna genomföra helt digitala stämmor är att stöd för detta framgår av stadgarna. Av 9 kap. 5 § bostadsrättslagen (1991:614) framgår vad föreningens stadgar ska innehålla uppgifter om. Bestämmelsen bör kompletteras med att det av stadgarna ska framgå om föreningen har rätt att hålla helt digitala stämmor.

Innehållet i föreningens stadgar

5 § Bostadsrättsföreningens stadgar ska innehålla uppgifter om

14. Om föreningen har rätt att hålla helt digitala stämmor

Bostadsrätterna delar även promemorians uppfattning om att bestämmelserna om att digitala stämmor bör vara teknikneutrala samt att det inte bör införas bestämmelser om följder av eventuella teknikproblem vid digitala stämmor.

Utomståendes rätt att närvara vid stämmor

Bostadsrätternas uppfattning är att det bör tydliggöras att personer som inte är medlemmar i föreningen men som utövar någon funktion vid stämman, till exempel styrelseledamöter, stämмоordföranden eller protokollföraren, har rätt att närvara på stämman utan att det framgår av stadgarna. Det förekommer att medlemmar ifrågasätter och motsätter sig att exempelvis en

extern ordförande väljs att leda stämman med hänvisning till 6 kap. 8 § lag om ekonomiska föreningar.

Vi menar vidare att det är oklart i vilken mån en digital stämma kan genomföras utan att utomstående får närvara eller följa stämman. Närvarorätt medför rätt att yttra sig, vilket medlemmar, ombud och biträden har. Såsom dagens digitala teknik fungerar finns goda möjligheter att kontrollera närvarorätten i denna bemärkelse och hindra att obehöriga närvarar. Närvarorätt måste dock skiljas från möjlighet att följa stämman, det vill säga att på något sätt ta del av det som yttras och beslutas på stämman.

Det är i praktiken närmast ogörligt att förhindra att någon otillåtet följer en stämma, oavsett om den hålls fysiskt eller digitalt. Exempelvis är det svårt att förhindra att någon närvarande person spelar in eller vidaresänder från stämman, eller att någon sitter i samma rum som en ansluten dator. Detta talar för att en praktisk skillnad måste göras mellan att närvara och att följa stämman. En rimlig tolkning av 6 kap. 8 § lagen om ekonomiska föreningar är att bestämmelsen framför allt avser möjligheten att närvara och att den i fråga om att följa stämman främst är att anse som en ordningsfråga och att kraven på ordföranden att säkerställa att utomstående inte följer stämman inte bör sättas för högt.

Ett rimligt krav är att ordföranden informerar deltagarna om att de är skyldiga att tillse att ingen obehörig lyssnar på stämman och att ordföranden också agerar om någon uppenbarligen inte följer uppmaningen. I förslaget framgår att ett beslut om utomståendes närvarorätt inte kan anses vara en förutsättning för att hålla digital eller delvis digital stämma. Det framstår emellertid som oklart hur uttalandet förhåller sig till äldre förarbeten och 6 kap. 8 § lagen om ekonomiska föreningar. Bostadsrätterna menar att det är det ytterligare bör förtydligas att otillåtet följande av stämman inte i sig utgör en klandergrund.

Kallelse till digital stämma

Information i kallelsen till en digital stämma 6 kap 22 § bör kompletteras med *eller delvis* så att det blir tydligt att det även vid hybridstämmor ska framgå hur medlemmen ska gå till väga för att delta och för att rösta.

Ikraftträdande

Det är positivt att utkastet till lagrådsremiss uttryckligen anger att de nya reglerna kan tillämpas på alla stämmor som hålls från och med ikraftträdandet och att bolag och föreningar därför redan före ikraftträdandet kan kalla till en stämma i enlighet med de nya reglerna, så länge stämman hålls tidigast den dag reglerna träder i kraft.

Vid eventuella frågor om detta svar hänvisas till undertecknad.

Med vänlig hälsning

Ulrika Blomkvist

VD